

STANOVISKO - PhDr. Anna Šmehilová, PhD.

(poslankyňa Zastupiteľstva NSK za okres Nitra)

k Návrhu Konceptie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018 - 2023

predložené na zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja dňa 10. decembra 2018

Vážený pán predseda NSK, vážené Zástupiteľstvo NSK,

Návrh Konceptie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018 - 2023 považujem za strategický dokument nášho kraja, ktorý má nastaviť smerovanie rozvoja a poskytovania sociálnych služieb v našom kraji na nasledujúce viacročné obdobie. Preto tento materiál považujem za zásadný s dôrazom na veľkú vážnosť jeho obsahu. Tento dokument vytvára vizitku nášho kraja, ako náš kraj plánuje a ako sa dokáže postarať o odkázaných obyvateľov nášho kraja. Poukazuje na istoty, ktoré náš kraj v nasledujúcom období bude jeho obyvateľom v sociálnej oblasti garantovať. Súčasne poukazuje na vízie a progres v sociálnej oblasti nielen z pohľadu samotného Úradu NSK, ale súčasne na vízie a progres samotných nás zvolených poslancov za jednotlivé okresy nášho kraja, kam chceme v sociálnej oblasti za určené obdobie sociálne služby nasmerovať a čo konkrétne chceme v jednotlivých okresoch v sociálnej oblasti urobiť. Z toho dôvodu je tento dokument nesmierne dôležitý a k tomu si vyžaduje aj náležitú pozornosť, odbornú a konštruktívnu diskusiu a najmä zodpovedné rozhodnutia.

Hneď vo svojom úvode by som **vo všetkej úcte chcela veľmi pekne poďakovať všetkým** tým, ktorí sa príprave tohto návrhu Konceptie aktívne a zodpovedne venovali a to najmä všetkým spomenutým v Konceptii zamestnancom odboru sociálnych vecí Úradu NSK a členkám pracovnej skupiny z radov odborníkov. Isto to bola úloha neľahká a som si istá, že všetci zainteresovaní konali zodpovedne a najlepšie, ako vedeli a mohli. Preto moje následné slová nevnímajte prosím ako kritiku ich práce, ale ako zámer pozitívne, konštruktívne a odborne prispieť k vylepšeniu navrhnutého obsahu Konceptie.

Aby som upresnila, že žiadosť o odbornú diskusiu k návrhu Konceptie z radov poslancov Komisie sociálnej pomoci ZNSK neprišla až po predložení návrhu Konceptie na jeseň tohto roku, o tom svedčí aj požiadavka zo strany ďalších poslancov a členov Komisie jednak na zasadnutí na jar 2018 a následne aj v lete 2018, kedy sme sa návrhu Konceptie aktívne dožadovali. Prezentovali sme tak **aktívny záujem zapojiť sa do tvorby návrhu Konceptie**. I napriek našim výzvam sme pripravovaný návrh Konceptie obdržali až v októbri 2018, kedy návrh bolo z hľadiska časového potrebné už posunúť do legislatívnych procesov nášho kraja. Mohli sme návrh Konceptie síce pripromienkovať, avšak sa už navrhnutý dokument nedal koncepcne meniť a vrátiť predkladateľovi na dopracovanie, nakoľko príslušná legislatíva viaže všetky vyššie územné celky Konceptiu ako strategický materiál do konca tohto roka prijať. Návrh Konceptie mala možnosť pripomienkovať aj verejnosť, ktorá zaslala svoje pripomienky, ktorých však nebolo závratne veľa, ale podľa môjho

názoru boli nesmierne závažné a taktiež mnohé z nich poukazovali na absenciu z koncepcného a obsahového hľadiska.

V snahe pozitívne posunúť návrh Koncepcie som si tento návrh pozorne preštudovala aj v zmysle platnej legislatívy, ktorá jasne definuje zásadné oblasti, ktoré má Koncepcia obsahovať a súčasne aj zaslané pripomienky od pripomienkujúcich subjektov. Na základe toho **som zaslala nielen zásadné pripomienky ale aj koncepcné pripomienky** k návrhu Koncepcie. I napriek tomu, že sa v zaslanom materiáli *“Vyhodnotenie doručených pripomienok”* konštatuje, že moje pripomienky boli zapracované, nepovažujem to za úplne korektné, nakoľko zásadné pripomienky boli zapracované len čiastočne a koncepcné pripomienky neboli zapracované vôbec. Okrem toho svoje zásadné pripomienky poslali aj ďalšie odborné a profesijné inštitúcie, ktorých pripomienky podľa môjho názoru neboli zapracované u niektorých vôbec alebo len čiastočne. Súčasne aj samotná Komisia sociálnej pomoci ZNSK vo svojom uznesení odporúča ZNSK dopracovať jednu z mnou pripomienkovaných oblastí. A to vytvára priestor na úvahu následného zapracovania a dopracovania návrhu Koncepcie.

Návrh Koncepcie vo svojom obsahu predstavuje presne 191 strán, z ktorých 124 strán tvoria prílohy. Zásadnú časť návrhu Koncepcie tvorí len jedna tretina z predloženého obsahu. Priority v oblasti poskytovania sociálnych služieb a vykonávania sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v regióne NSK, ktoré sú jedna z najdôležitejších častí návrhu Koncepcie, sú obsahom len dvoch strán z celého návrhu Koncepcie.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v § 83 ods. (5) jednoznačne vymenúvava **oblasti, ktoré Koncepcia rozvoja sociálnych služieb má v zmysle zákona obsahovať**. A z tohto pohľadu sa aj na predložený návrh Koncepcie budem pozeráť a zameriam sa len na oblasti, ktoré si myslím, že by mali byť spomenuté, definované a i napriek mojim pripomienkam zapracované v predloženom návrhu Koncepcie nie sú. Ide o nasledovné:

§ 83 ods. 5

b) “analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,”

d) “určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,”

Návrh Koncepcie síce obsahuje *“Dotazník spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb s poskytovanými sociálnymi službami v ZSS.”*. To je z pohľadu poskytovateľa síce potrebné zisťovať, ale to definuje spomínaný zákon v rámci štandardov kvality sociálnych služieb a nie v rámci obsahu Koncepcie. Zákon v rámci návrhu Koncepcie jasne definuje potrebu analýzy požiadaviek PSS a

zdôrazňujem, ďalších obyvateľov v územnom obvode VUC na rozvoj sociálnych služieb. To znamená, čo PSS a obyvatelia nášho kraja pociťujú z hľadiska ich potreby, ktoré druhy, formy sociálnych služieb a pre koho (pre akú cieľovú skupinu) im v kraji absentujú. Zákon vyžaduje do návrhu koncepcie zapracovať nielen pohľad úradu a odborníkov, ale aj pohľad samotných obyvateľov. A ten tam absentuje úplne a zrealizovaný nebol vôbec. Súčasne v analytickej časti v tejto nadväznosti absentuje aj definovanie potreby zo strany obyvateľov na základe žiadostí adresovaných NSK na posúdenie odkázanosti na konkrétny druh a formu sociálnej služby v kompetencii kraja a žiadostí na poskytnutie konkrétneho druhu a formy sociálnej služby v kraji. Náš kraj v porovnaní s ostatnými kraji disponuje najväčším počtom pobytových sociálnych služieb. Návrh koncepcie nedefinuje zistenia, či tento počet vzhľadom na požiadavky zo strany obyvateľov nášho kraja je postačujúci, alebo je to spôsobené tým, že v kraji nám absentuje dostatočná a regionálne dostupná sieť ambulantných a terénnych sociálnych služieb. Otázkou taktiež zostáva, či sa vôbec čakať na poskytnutie konkrétneho druhu a formy sociálnej služby v našom kraji dočká, či dožije. Súčasne návrh koncepcie nezahŕňa analýzu počtu podaných žiadostí, počtu čakaťelov v poradovníkoch, priemerný čas vybavenia a umiestnenia odkázaných obyvateľov na dopytované druhy a formy jednotlivých sociálnych služieb. Táto požiadavka dokonca zaznela na ostatnom ZNSK v rámci interpelácií, kedy bola vyžiadaná takáto sumárna správa. Odôvodnenie, že každé ZSS to má uvedené na ich webovom sídle asi nie je dostatočná odpoveď pre tento návrh koncepcie a už vôbec nie pre poslancov, či obyvateľov nášho kraja. Súčasne absentuje reflexia zo strany samotných poslancov jednotlivých okresov, ktorí taktiež majú osobné skúsenosti a poznajú sociálnu prax svojho okresu, čo obyvateľom ich okresu v oblasti sociálnych služieb absentuje. Ani tieto reflexie v návrhu koncepcie nefigurujú.

Z diskusie na Komisii sociálnej pomoci ZNSK zazneli aj ďalšie problémy, ktoré sa na sociálne služby v našom kraji priamo viažu a to: sociálna turistika klientov zo zariadenia do zariadenia, problémy so zabezpečením plánovanej a zo zákona povinnej supervízie zo strany NSK pre zamestnancov ZSS v našej zriaďovateľskej pôsobnosti, otázky s regionálnou dostupnosťou požadovanej siete sociálnych služieb v NSK, pracovná fluktuácia opatrovateľov a iných profesií odborných zamestnancov v sociálnych službách a mnohé mnohé ďalšie témy. Ale tie sa v návrhu koncepcie neobjavili vôbec.

Preto si kladiem otázku, na základe akých zistení boli preto definované predložené *“Priority v oblasti poskytovania sociálnych služieb a vykonávania sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v regióne NSK?”* Ani jedna z priorít nemá definované parciálne opatrenia, z ktorých sa skladá a ani ich popis a časový plán realizácie. Zákon v § 83 ods. 5 písm. e) definuje, že koncepcia má obsahovať ***“časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity tak, aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára***

vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu koncepcie rozvoja sociálnych služieb.”

To, že tento predložený návrh Koncepcie zákonom stanovené parametre predpísané v citovaných písmenách b), d), e) pre sociálne služby, ktoré sú kompetenčne v zákone pre vyšší územný celok určené, **NEOBSAHUJE alebo NEDOSTATOČNE OBSAHUJE**, ma viedlo predložiť doplňujúci návrh k návrhu Koncepcie, uvedomujúc si svoju plnú osobnú aj politickú zodpovednosť voči obyvateľom nášho kraja pre prijatie tak závažného dokumentu, ako je návrh **Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018 - 2023**, a to nasledovne:

DOPLŇUJÚCI NÁVRH UZNESENIA

K bodu programu:

Návrh Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018-2023 (materiál č. 161)

Meno a priezvisko poslanca: PhDr. Anna Šmehilová PhD.

Znenie návrhu:

Doplňa sa ukladacia časť:

Dopracovať Koncepciu rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018-2023:

- o analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode vyššieho územného celku podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín,
- doplniť ciele a priority rozvoja sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín.

Termín: do 30. 11. 2019

Doplniť odporúčaciu časť:

Odporúča

Riaditeľovi Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja

- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov v územnom obvode vyššieho územného celku podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín zrealizovať formou spolupráce s externým spracovateľom.

V Nitre, dňa 10.12.2018

Hlasovanie: uznesenie bolo prijaté